

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Sosiaaliturvan uudistaminen

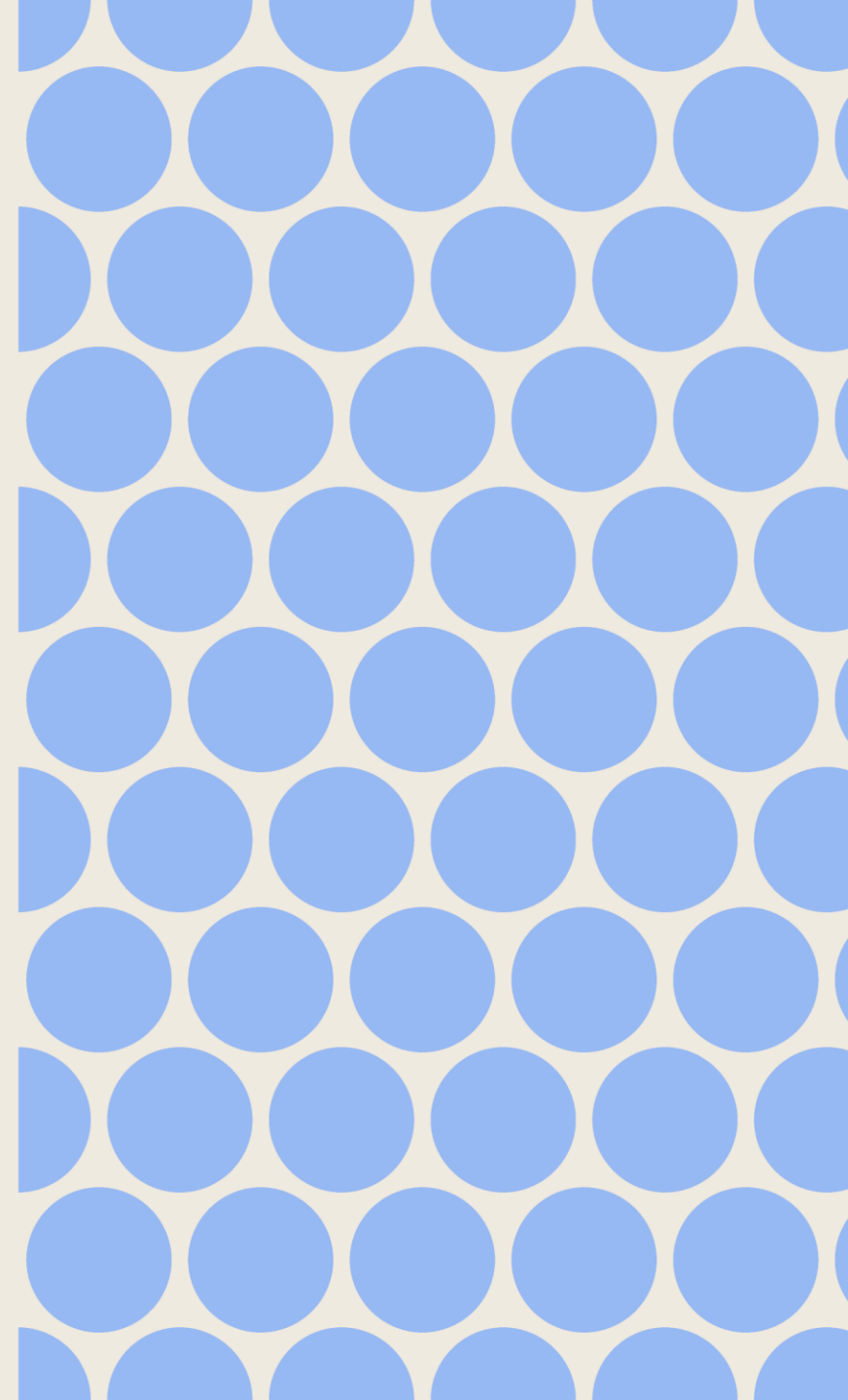
Sanni Grahn-Laasonen
Sosiaaliturvaministeri

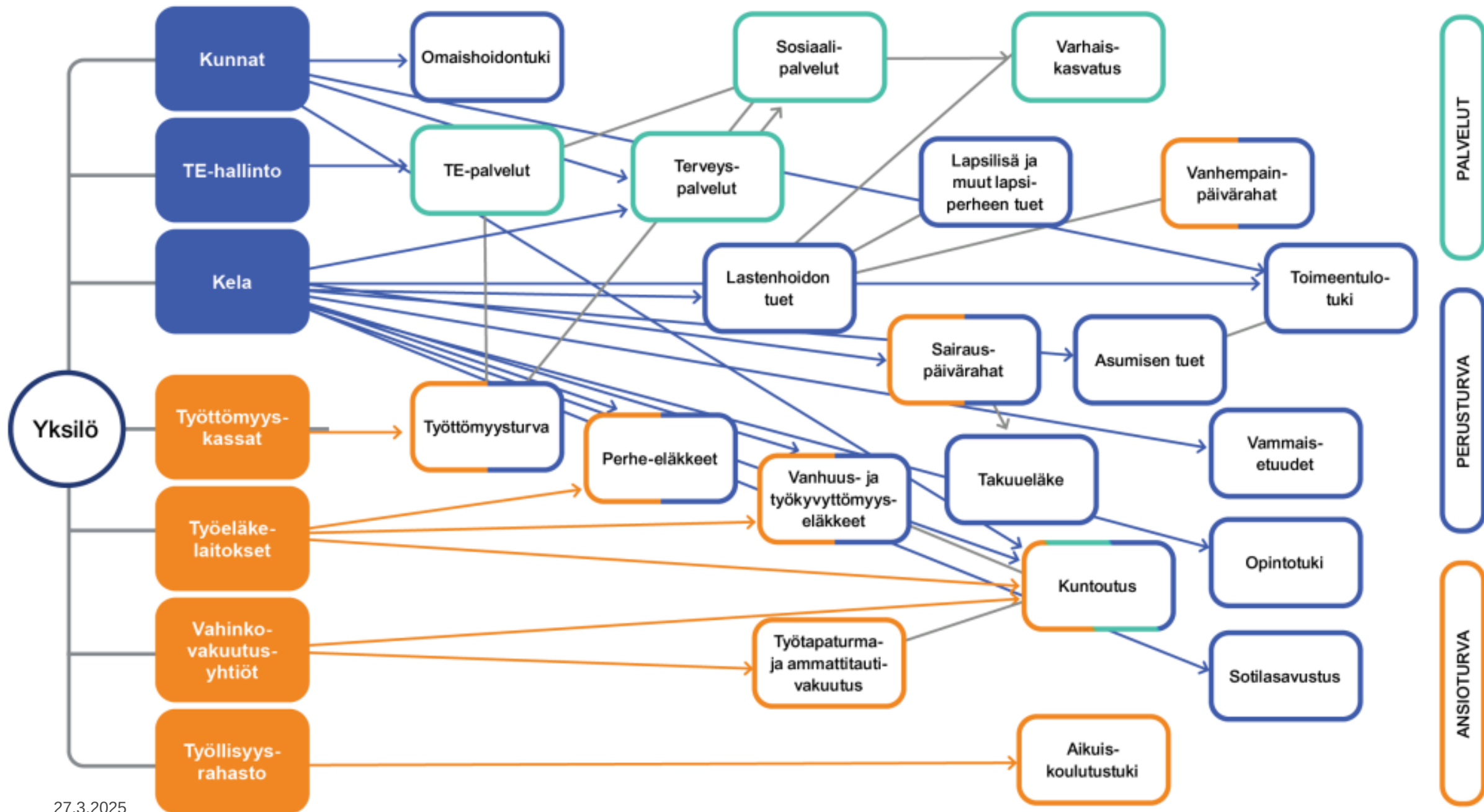
Liisa Siika-aho
Osastopäällikkö, ylijohdaja
27.3.2025

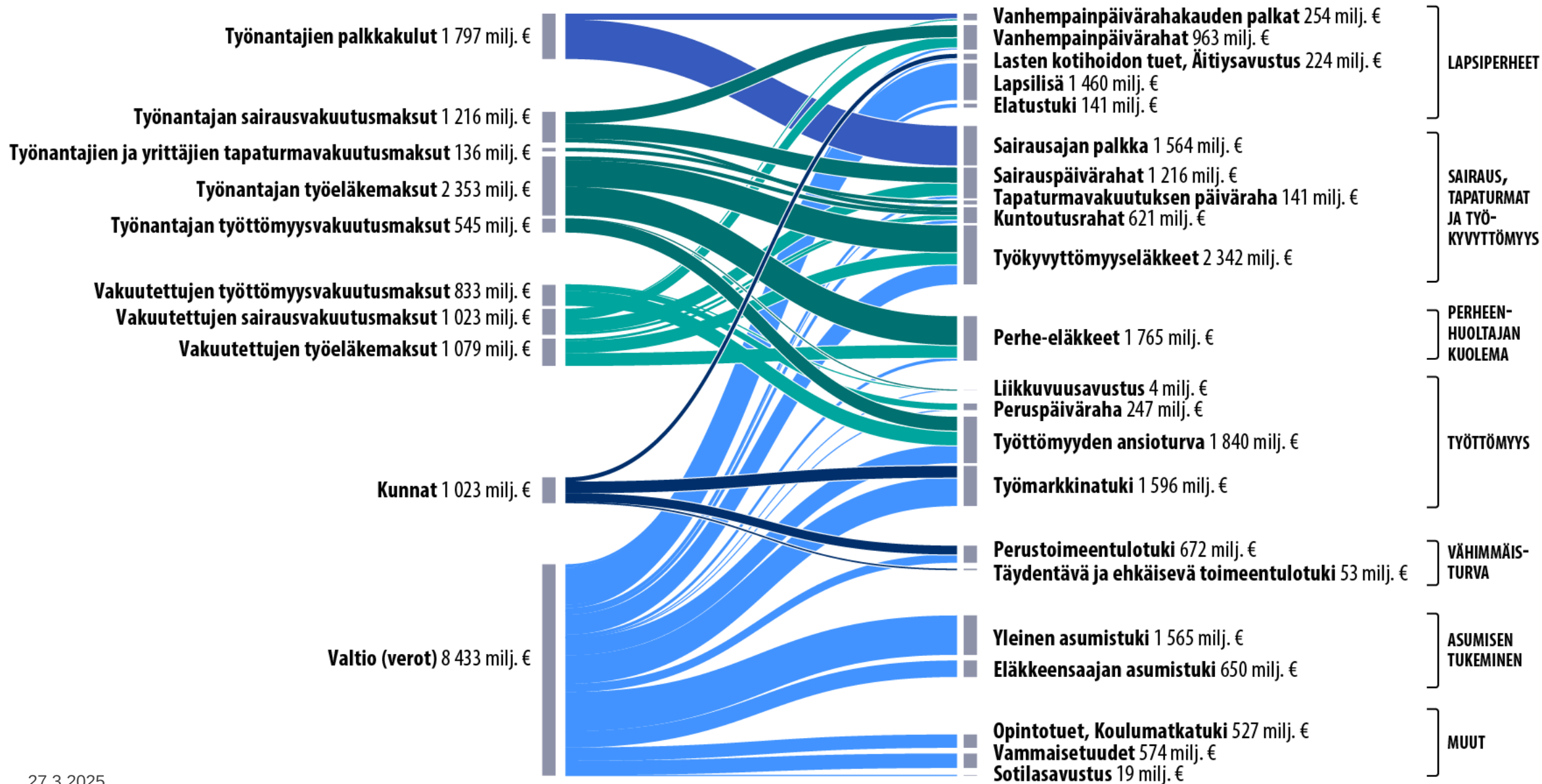
Sosiaali- ja
terveysministeriö

Miksi sosiaalityrvauudistus?

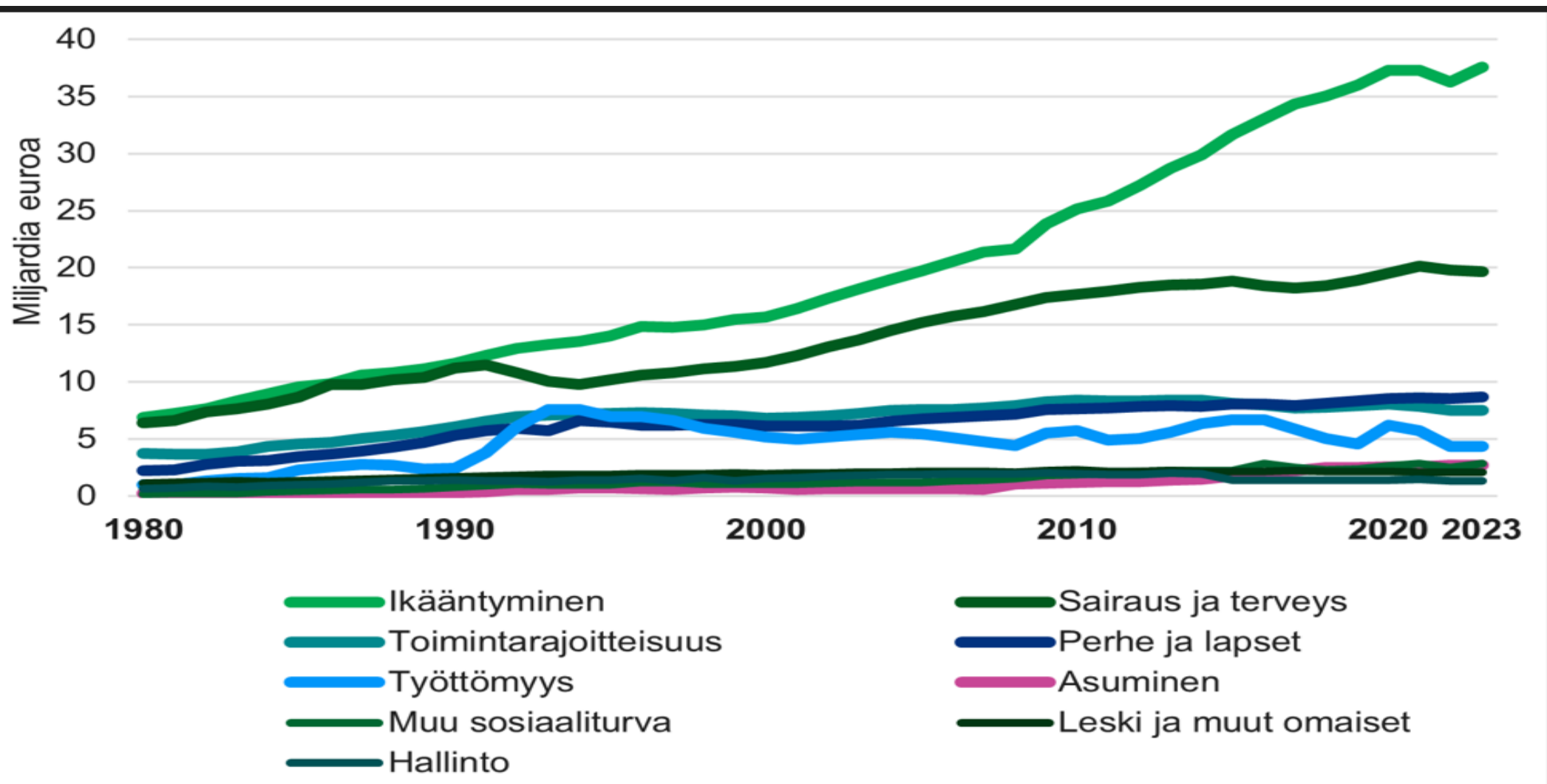

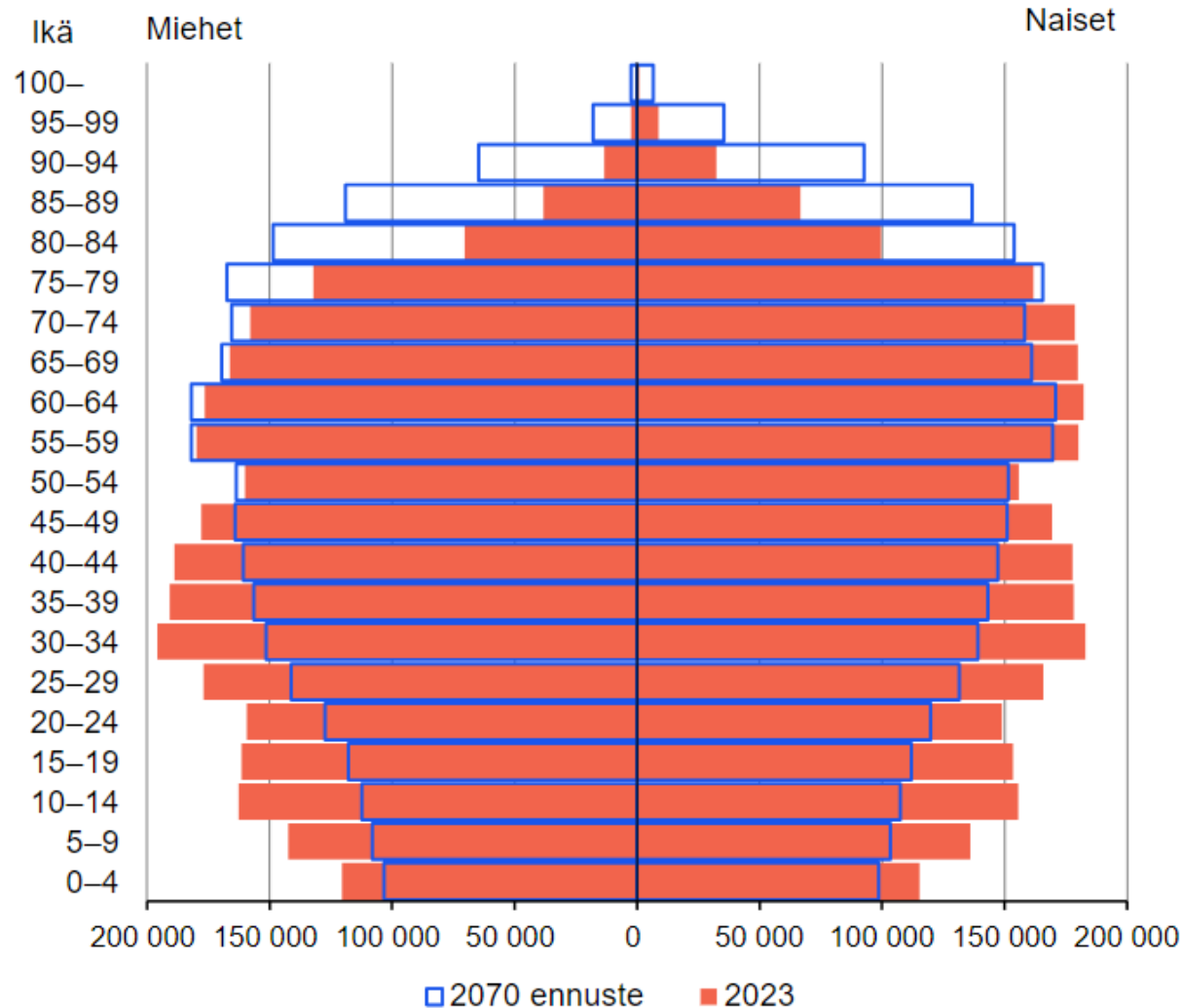
Työikäisten sosiaaliturvan rahoitus

Sosiaaliturvamenot pääryhmittäin 1980-2023

Väestön ikärakenne 31.12.2023

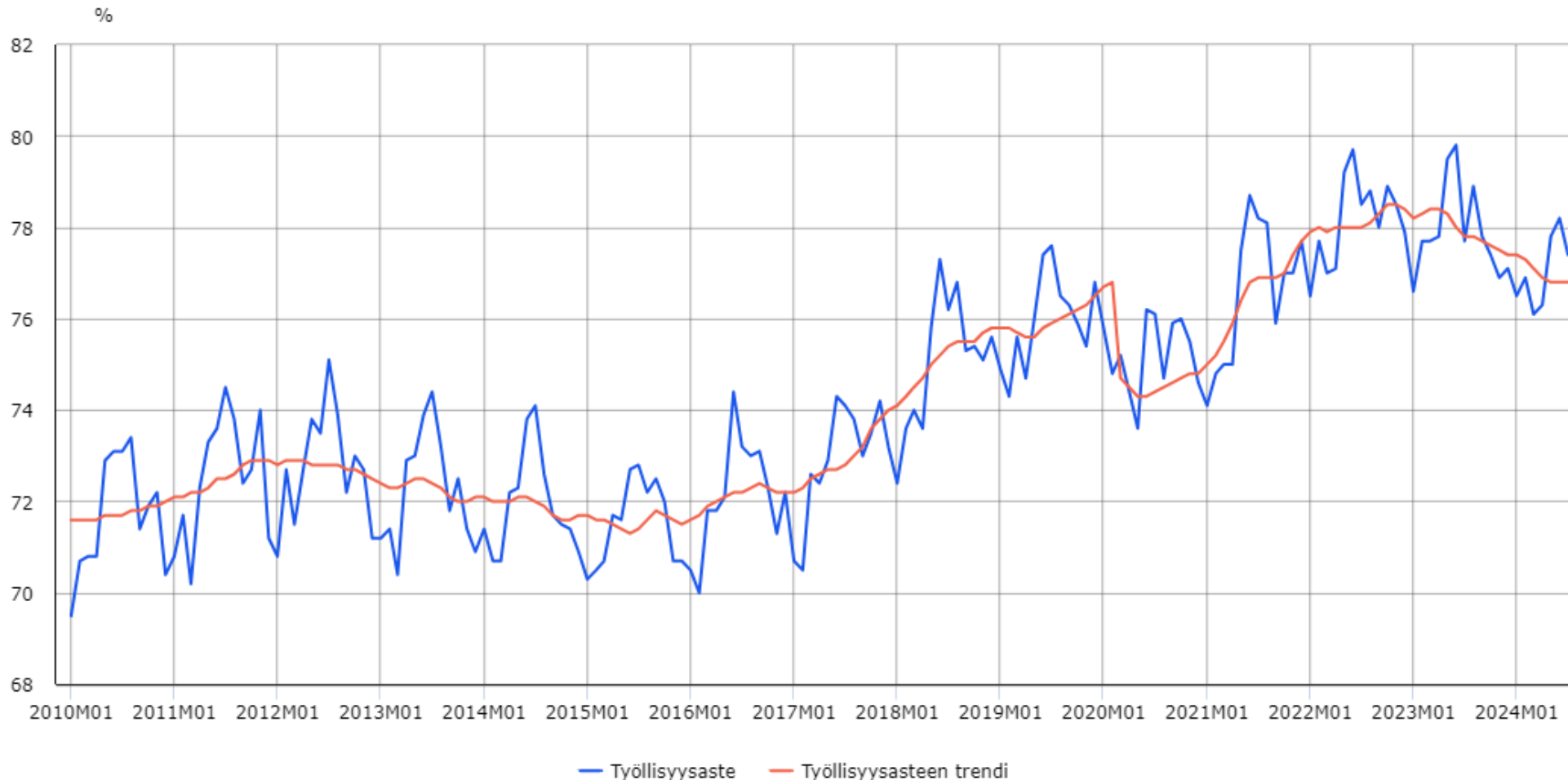

Lähde: Tilastokeskus 4/2024

Työllisyysaste ja työllisyysasteen trendi

20-64-vuotiaiden työllisyysaste ja työllisyysasteen trendi 2010M01-2024M07

27.3.2025

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Miksi sosiaaliturvauudistus tarvitaan

- Ikääntyvä väestö, matala talouskasvu vuoden 2008 jälkeen, julkisen talouden kestävyys
- Digitalisaatio, globalisaatio ja työmarkkinoiden muutos
- Arvot, odotukset ja perheet muuttuneet
- Vuosikymmenien lisääily ja paikkailu sosiaaliturvajärjestelmään
- Vaikeus uudistaa hyvinvointivaltiota, vrt. muut Pohjoismaat

Suomen sosiaaliturva kansainvälisesti

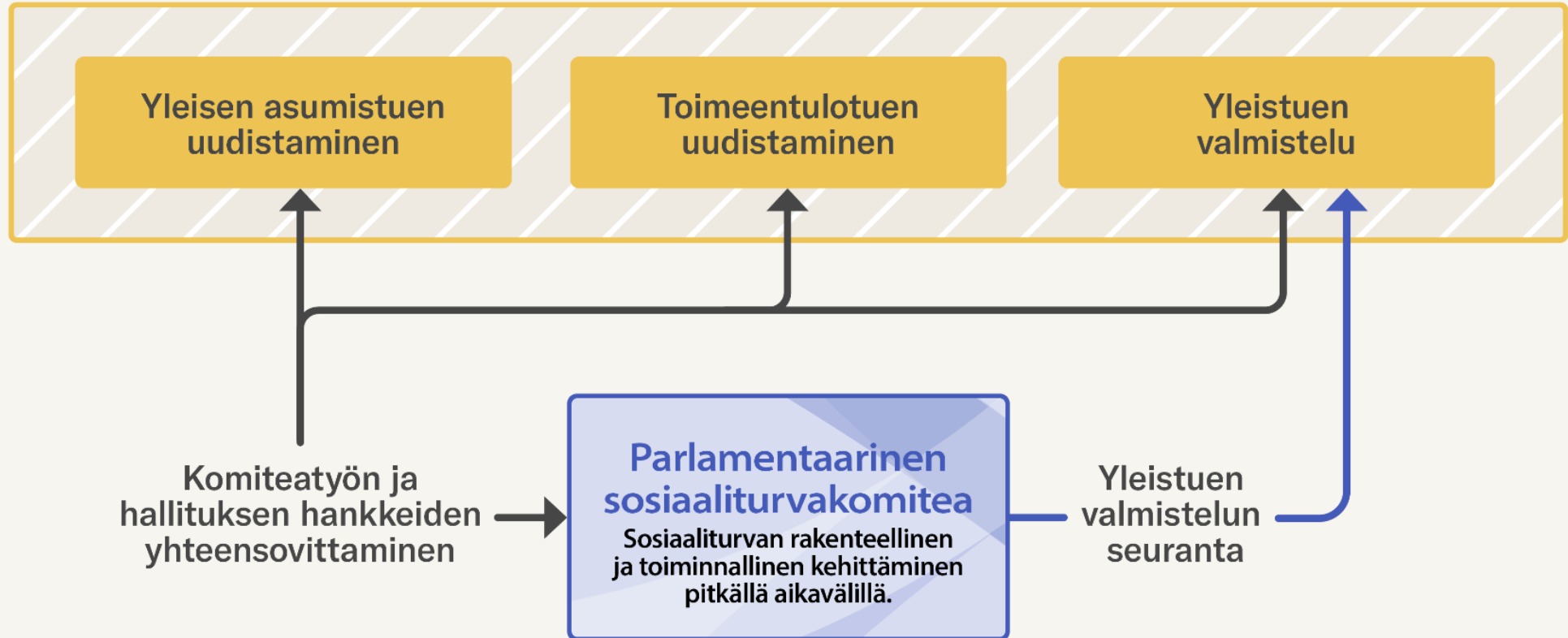
- Kansainvälisesti vertaillen Suomen sosiaaliturvan taso, kattavuus, monimutkaisuus tai kannustinloukut eivät eroa muista (Pohjois)maista
- Suomi eroaa muista (Pohjois)maista etuuksiin liittyvien palvelujen heikon velvoittavuuden ja tarjonnan suhteen
- Suomessa on poikkeuksellisen laaja asumiseen perustuva ja verorahoitteinen perusturva, muissa maissa perusturvaa lähinnä työkyvyttömyys- ja kansaneläkkeinä

Esimerkkejä haasteista

- Ehkäiseekö sosiaaliturvamme riittävästi syrjäytymistä?
 - Nuoret pitkäaikaisesti toimeentulotukea saavat
 - Toimeentulotuki osalle nyt ensisijainen etuus
- Passiiviturva vai aktiiviturva?
 - Palvelujen tarjonta ja velvoittavuus heikkoa, läsnäkohtaamisten vähäisyys
- Millaista tuen tasoa tavoitellaan?
 - Toimeentulotuen, perusturvan ja ansioturvan tasot lähentyneet, työhistorian merkitys vähentynyt
 - Jos velvoittavuutta vähän, yleensä matalampi tuki ja pidempi kesto
- Miten perherakenteiden muutos heijastuu sosiaaliturvaan?
 - Yksinhuoltajia melko vähän, eroperheitä ja kahta kotia asuvia lapsia melko paljon

Sosiaaliturvakomitean työ

Sosiaaliturvauudistus

Sosiaaliturvakomitea (2020–2027)

- Parlamentaarisen sosiaaliturvakomitean tehtävänä on tehdä ehdotuksia ja aloitteita sosiaaliturvan uudistamiseksi sekä linjata tulevaisuuden sosiaaliturvan visiosta ja periaatteista.
- Komitean ehdotukset ja linjaukset kootaan loppumietintöön, joka valmistuu vuoden 2026 loppuun mennessä.
- Käsiteltävät aihekokonaisuudet:
 1. Etuuksien ja palvelujen vastaavuus ihmisten elämäntilanteisiin (erityisesti työttömyys, sairaus, työkyvyttömyys ja näitä koskevat palvelut).
 2. Sosiaaliturvan taso ja etuuksien yhdistelmät sekä perusturvan ja viimesijaisen turvan suhde ja asema sosiaaliturvajärjestelmässä.
 3. Etuuksien yksilö- ja perhekohtaisuus, elatusvelvollisuudet sekä erilaiset asumis- ja perhetilanteet.
 4. Yleistuen valmistelun seuranta.

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Hallituksen sosiaalityrva uudistavat toimet

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen tavoitteista

- Julkisen talouden vahvistaminen.
- Työhön kannustavampi, sujuvampi ja yksinkertaisempi sosiaaliturvajärjestelmä.
- Henkilön itsenäisen selviytymisen vahvistaminen, toimeentulotukiriippuvuuden vähentäminen ja toimeentulotuen roolin selkeyttäminen.
- Asumisen tuen kohdentaminen eniten tarvitseville ryhmille.
- Yrittäjinä ja palkansaajina samanaikaisesti toimivien sosiaaliturvan parantaminen.
- Hallitus on toteuttanut jo merkittävän määrän sosiaaliturvauudistuksia
 - Työllisyysvaikutukset lähinnä sosiaaliturvamuutoksista (VM: n. 90t€ ja 2 mrd. euroa)
 - Julkisen talouden suorat vaikutukset n. 2 mrd €
 - (Yksittäisiä hankkeita listattu esityksen loppuun)

Yleistuki yksinkertaistaa sosiaaliturvaa

- Hallitus toteuttaa **perusturvan uudistuksen**, joka parantaa työnteon kannattavuutta, sujuvoittaa sosiaaliturvaa ja yksinkertaistaa etuuksia.
- Uudistuksen taustalla on **sosiaaliturvakomitean** suositukset ja selvitykset.
- Tavoitteena on vaiheittain yhdistää eri perusturvaetuudet yhdeksi **yleistueksi**, joka sisältää perusosan elämiseen, asumisosan asumiseen ja harkinnanvaraisen osan viimesijaiseksi turvaksi.
- Työtulojen noustessa yleistuki vähenee tasaisesti ja ennakoidusti kannustaen työnteeseen (ns. lineaarisuus).
- Ensivaiheessa otetaan käyttöön Kelan **yhden hakemuksen malli** sekä yhdistetään työttömän perusturvaetuudet yhdeksi yksinkertaisemmaksi yleistueksi (**työttömän yleistuki**).

Ensimmäinen vaihe: Yleistuki työttömyyden perusteella ja yhden hakemuksen malli

- Ensimmäisen vaiheen yleistuki on työttömän työnhakijan uusi sosiaaliturvaetus. **Yleistuki korvaa työmarkkinatuen ja peruspäivärahan.**
- **Työttömän yleistuen** tavoitteena on yksinkertaistaa ja yhtenäistää työttömän etuuksia. Tavoitteena on myös ehkäistä työttömyyden pitkittymistä ja huolehtia työn vastaanottamisen kannustimista.
- Yleistuen myöntäisi ja maksaisi Kela ja sitä voisi hakea Kelan **yhden hakemuksen palvelun** avulla. Samalla hakemuksella voisi hakea yleistuen lisäksi yleistä asumistukea.
- Yhden hakemuksen malli on tarkoitus ottaa käyttöön syyskuussa 2025 työttömyystuen asiakkaille.
- Yleistukea koskeva esitys annetaan eduskunnalle syksyllä 2025 ja laki tulisi voimaan 2026

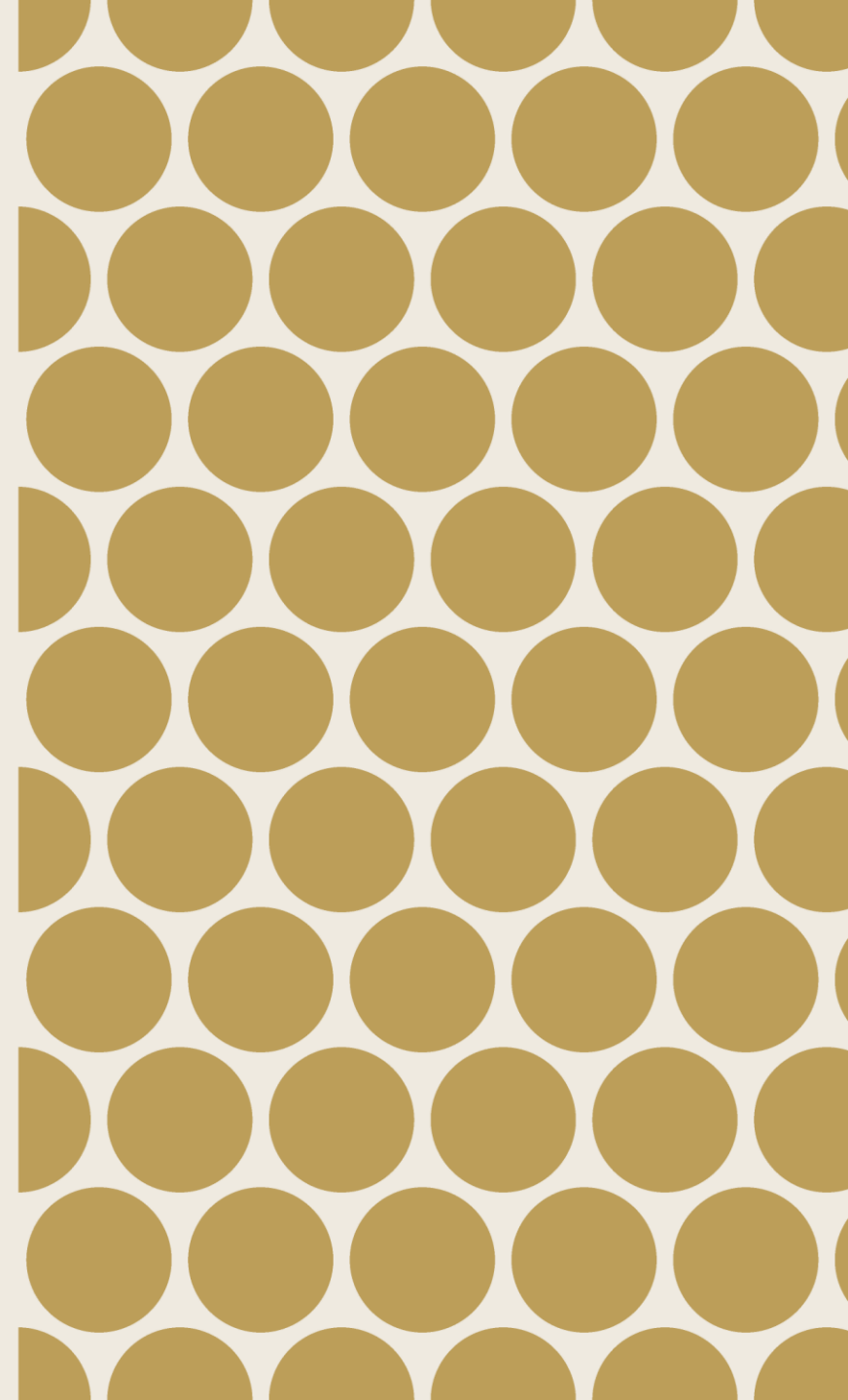
Toimeentulotuen uudistaminen

- Toimeentulotuen kokonaisuudistus, joka vahvistaa henkilön itsenäistä selviytymistä, vähentää pitkäaikaista toimeentulotukiriippuvuutta ja selkiyttää toimeentulotuen roolia viimesijaisena harkintaa vaativana perusturvaan kuuluvana rahaetuutena.
- Toimeentulotuen kokonaisuudistuksella tavoitellaan myös 70 miljoonan euron säästöjä valtiontalouteen.
- Velvoitteiden tiivistämisen tarkoituksena on saada entistä useampi työtön toimeentulotuen saaja joko työhön tai työllistymistä edistävien palveluiden piiriin. Keinot vahvistaa velvoittavuutta:
 - Ensisijaisten etuuksien hakematta jättäminen perusteeksi alentaa perusosaa
 - Kokoaikatyön hakemiseen velvoittamisen tiivistäminen
 - Perusosan alentamisen perusteiden selkeyttäminen
 - Perusosan alentamisen menettelyiden yksinkertaistaminen
 - Kuntien rahoitusosuutta 18-25 –vuotiaiden nuorten perustoimeentulotukimenoista laajennetaan 50 prosentista 100 prosenttiin.

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Muut hallituksen toteuttamat sosiaalityrvamuutokset 2023–2024

Yleisen asumistuen uudistaminen

- 2023 muutokset (voimaan 2024)
 - Asumistuki omistusasuntoihin ja vanhemman omistamaan asuntoon lakkautettiin
 - Omavastuu nosto
 - Suojaosasta luopuminen
 - Perusomavastuun tuloharkinnan kiristäminen
 - Helsingin yhdistäminen pk-seudun kuntaryhmään
- 2024 muutokset (voimaan 2025)
 - Varallisuusharkinnan käyttöönotto
 - Kuntaryhmien tarkastelu
 - Yrittäjän tulojen arvioinnin uudistaminen
 - Eläkkeensaajien asumistuen omaisuusrajojen ja tuloharkinnan muutokset

Muutokset työttömyysturvaan

- 2023 muutokset (voimaan 2024)
 - Työssäoloehdon pidentäminen ja euroistaminen
 - Työttömyysturvan omavastuuajan pidentäminen
 - Lapsikorotusten poistaminen
 - Sovittelun suojaosan poistaminen
- 2024 muutokset (voimaan 2025)
 - Ansiopäivärahan määrän porrastaminen
 - Muutos työssäoloehdon kertymiseen: palkkatuettu työ ei jatkossa lähtökohtaisesti kerrytä työssäoloa
 - Työttömyysetuuksien aktiiviajan korotusosista luopuminen
 - Osittaisen työmarkkinatuen tarveharkinnan kiristys

Muut keskeiset etuusmuutokset 2023–2024

- 2023 muutokset (voimaan 2024)

- Kel-indeksin jäädytys
- Korotettujen kuntoutusrahojen tason alentaminen
- Monilapsisten perheiden ja alle 3-vuotiaasta lapsesta maksettavan lapsilisän korotus, lapsilisän yksinhuoltajakorotus
- Lääkkeiden vuosiomavastuun indeksijäädytys

- 2024 muutokset (voimaan 2025)

- Kansaneläkkeen, takuueläkkeen, sairauspäivärahan sekä Kelan kuntoutusrahaetuuksien alaikärajan nosto
- Vuorotteluvapaan ja aikuiskoulutustuen lakkauttaminen
- Lääkekustannusten muutokset: alkuomavastuun korotus, hintakilpailun edistäminen, ehdollisen korvattavuuden vakinaistaminen
- Keliakiasta johtuvien ylimääräisten ravintomenojen huomioiminen perustoimeentulotuessa

Sosiaaliturvamuutosten yhteisvaikutusten arviointi

- Vuosina 2023 ja 2024 toteutettujen toimeentuloturvaa koskevien muutosten yhteisvaikutuksia on arvioitu erillisissä muistioissa.
- Muistiot on valmisteltu eduskunnan päätöksenteon tueksi.
- Muistioissa on tarkasteltu esitysten vaikutuksia kotitalouksien taloudelliseen asemaan.
- Lakiesityksistä tarkastelussa muun muassa työttömyysturva, yleinen asumistuki ja lapsilisät.
- Vuonna 2024 arvioitiin lisäksi etuusmuutosten ja sosiaali- ja terveystaloudellisia koskevien muutosten suhdetta perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin sekä muutosten kohdentumista eri ihmisryhmiin.

Kiitos!

